

تجارت الکترونیک

تاریخچه

ارتباط بین تجارت و تکنولوژی دیر زمانی است که وجود داشته و ادامه دارد. در واقع، یک پیشرفت تکنیکی باعث رونق تجارت شد و آن هم ساخت کشتی بود. در حدود ۲۰۰۰ سال قبل از میلاد، فینیقیان تکنیک ساخت کشتی را بکار بردند تا از دریا بگذرند و به سرزمین‌های دور دست یابند. با این پیشرفت، برای اولین بار مرزهای جغرافیایی برای تجارت باز شد و تجارت با سرزمین‌های دیگر آغاز گشته و روش‌های خلاقانه‌ای بصورت‌های گوناگون به آن اضافه شد تا امروز که یکی از محبوبترین روش‌های تجارت، خرید اینترنتی در دنیای وب است. شما می‌توانید در زمان‌های پرت، در هر زمان و مکان حتی با لباس خواب می‌توانید اینکار را بکنید. به معنای واقعی هر کسی می‌تواند صفحه اینترنتی خود را ساخته و کالاهای مورد نیازش را در آن ارائه دهد. البته تاریخچه تجارت الکترونیکی با تاریخچه اختراعات قدیمی مثل کابل، مودم، الکترونیک، کامپیوتر و اینترنت پیوند خورده‌است.

تجارت الکترونیکی به شکل کنونی در سال ۱۹۹۱ محقق شد. از آن زمان هزاران هزار کسب و کار و تجارت وارد این دنیا شده‌اند. در واقع تجارت الکترونیکی برای آسان‌سازی معاملات اقتصادی به صورت الکترونیک تعریف شد. استفاده از این فناوری مانند تبادل الکترونیکی اطلاعات و انتقال الکترونیکی سرمایه، که هر دو در اواخر ۱۹۷۰ معرفی شده‌اند؛ و به شرکت‌ها و سازمان‌ها اجازه ارسال اسناد الکترونیکی را داد؛ و اجازه تجارت کردن با ارسال اسناد تجاری مثل سفارش‌های خرید یا فاکتورها را به صورت الکترونیکی، می‌دهد. رشد و پذیرش کارت اعتباری، ماشین تحویلدار خودکار و تلفن بانک در دهه ۱۹۸۰ باعث فرم‌گیری تجارت الکترونیک شد.

در ۱۹۹۰، تیم برنرز لی، مرورگر وب جهان گسترده را اختراع کرد و شبکه ارتباطی آکادمیک را به سیستم ارتباطی هرروز و برای هر شخص در جهان وسیع دگرگون ساخت که اینترنت نامیده می‌شود. سرمایه‌گذاری تجاری بروی اینترنت بخاطر کافی نبودن سرمایه‌گذاری کاملاً محدود شده بود. اگر چه اینترنت محبوبیت جهانی گسترده‌ای در حدود ۱۹۹۴ با استفاده از مرورگر وب پیدا کرده بود. معرفی پروتکل‌های امنیتی و (اشتراک خط دیجیتال) که ارتباط مستمر با اینترنت را اجازه می‌داد حدود ۵ سال طول کشید. البته در سال ۲۰۰۰ بحران دات کام باعث ورشکستگی بسیاری از شرکت‌های تجاری بزرگ شد و نتایج ناگواری را به وجود آورد که این امر

بازبینی قوانین و افزایش مزایا و امکانات تجارت الکترونیک را در پی داشت. تا انتهای سال ۲۰۰۰، خیلی از شرکت‌های تجاری آمریکایی و اروپایی سرویس‌هایشان را از طریق اینترنت ارائه دادند.

از آن موقع مردم به کلمه‌ای به عنوان تجارت الکترونیک با توانایی خرید کالاهای گوناگون از طریق اینترنت با استفاده از پروتکل‌های امنیتی و سرویس‌های پرداخت الکترونیک که در آن مشارکت کردند، آشنا شدند؛ و از این زمان رقابت شدید بین شرکت‌ها و سازمان‌ها شدت گرفت و با گذشت زمان هم این رقابت تنگ‌تر شده‌است. جالب این که تا پایان سال ۲۰۰۱ بیش از ۲۲۰ بیلیون دلار معاملات مالی توسط صدها سایت تجاری بر روی حدوداً ۷۰۰ میلیارد تراکنش داشت؛ و در اینترنت انجام پذیرفته‌است و در همین سال مدل تجارت الکترونیک سال ۲۰۰۷ سهم تجارت الکترونیک در خرده فروشی کل دنیا ۳٫۴٪ بوده‌است که آن را در سال ۲۰۱۰، ۵٫۱٪ اعلام نمودند که این آمار، رشد سریع این شیوه تجارت کردن را می‌رساند.

تجارت الکترونیک را می‌توان انجام هرگونه امور تجاری به صورت آنلاین و از طریق اینترنت بیان کرد. این تکنیک در سال‌های اخیر رشد بسیاری داشته‌است و پیش‌بینی می‌شود بیش از این نیز رشد کند. تجارت الکترونیک به هرگونه معامله‌ای گفته می‌شود که در آن خرید و فروش کالا یا خدمات از طریق اینترنت صورت پذیرد و به واردات یا صادرات کالا یا خدمات منتهی می‌شود. تجارت الکترونیک معمولاً کاربرد وسیع تری دارد، یعنی نه تنها شامل خرید و فروش از طریق اینترنت است بلکه سایر جنبه‌های فعالیت تجاری، مانند خریداری، صورت برداری از کالاها، مدیریت تولید و تهیه و توزیع و جابه‌جایی کالاها و همچنین خدمات پس از فروش را در بر می‌گیرد. البته مفهوم گسترده‌تر تجارت الکترونیک، کسب و کار الکترونیک می‌باشد

جایگاه تجارت الکترونیک در کشورهای جهان

در مدت کوتاهی که از آغاز عمر تجارت الکترونیک در جهان معاصر می‌گذرد، این فعالیت رشد بی‌سابقه‌ای را در کشورهای پیشرفته داشته‌است و پیش‌بینی می‌شود در آینده نزدیک با سرعت شگفت‌انگیزی در سطح جهان توسعه یابد. بر اساس آمار محاسبه شده موسسات معتبر اقتصادی نیز پیش‌بینی شده‌است که گستره این فعالیت تا سال ۲۰۱۰ به‌طور متوسط ۵۴ الی ۷۱ درصد رشد خواهد کرد که نشان دهنده شتاب دار بودن حرکت آن است.

تجارت الکترونیکی در ایران بسیار نوپا و در مراحل اولیه است. اما اهمیت فناوری اطلاعات باعث شده تا در ایران تدوین و اجرای قوانین و لوایح مورد نیاز در این عرصه همواره مد نظر مسئولان ایران باشد. اما به نظر می‌رسد با وجود برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی متعدد هنوز میزان آگاهی افراد و تجار کشور از نحوه استفاده از امکانات موجود برای تجارت الکترونیکی کم است. از سوی دیگر نبود شناخت از میزان امنیت موجود در شبکه داخلی و جهانی باعث شده است که اطمینان لازم وجود نداشته باشد البته برخی از فروشگاه‌های اینترنتی با استفاده از روش‌هایی مانند نماد اعتماد، تحویل درب منزل یا گارانتی برگشت وجه، سعی کرده‌اند تا اعتماد خریداران را جلب نمایند. پیش‌بینی می‌شود که فروشگاه‌های اینترنتی به تدریج جای خود را در میان خریداران پیدا کنند

انواع تجارت الکترونیکی

تجارت الکترونیکی را می‌توان از حیث تراکنش‌ها به انواع مختلفی تقسیم نمود که بعضی از آن‌ها عبارتند از :

ارتباط بنگاه و بنگاه : به الگویی از تجارت الکترونیکی گویند، که طرفین معامله بنگاه‌ها هستند.

ارتباط بنگاه و مصرف‌کننده : الگویی از تجارت الکترونیکی گویند که بسیار رایج بوده و ارتباط تجاری مستقیم بین شرکت‌ها و مشتریان می‌باشد.

ارتباط مصرف‌کننده‌ها و شرکت‌ها : در این حالت اشخاص حقیقی به کمک اینترنت فرآورده‌ها یا خدمات خود را به شرکت‌ها می‌فروشند.

ارتباط مصرف‌کننده با مصرف‌کننده : در این حالت ارتباط خرید و فروش بین مصرف‌کنندگان است.

ارتباط بین بنگاه‌ها و سازمان‌های دولتی : که شامل تمام تعاملات تجاری بین شرکت‌ها و سازمان‌های دولتی می‌باشد. پرداخت مالیاتها و عوارض از این قبیل تعاملات محسوب می‌شوند.

ارتباط بین دولت و شهروندان : الگویی بین دولت و توده مردم می‌باشد که شامل بنگاه‌های اقتصادی، موسسات دولتی و کلیه شهروندان می‌باشد. این الگو یکی از مؤلفه‌های دولت الکترونیک می‌باشد.

ارتباط بین دولت‌ها : این الگو شامل ارتباط تجاری بین دولت‌ها در زمینه‌هایی شبیه واردات و صادرات می‌باشد.

البته باید گفت که انواع بالا کاملاً مستقل از هم نیستند و گاهی که تأکید بر خرید و فروش ندارند در قالب کسب و کار الکترونیک می‌آیند .

تهیه شده در کمیته صنعت ، معدن و تجارت کانون توسط مهندس شهریار کوزه کنانی با استفاده
از ویکی پدیای فارسی